

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Czarторыska

przy udziale prokuratora deleg. do Prokuratury Krajowej Bożeny Góreckiej
w sprawie **J. S.**

skazanego z art. 258 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 marca 2021 r.,

kasacji, wniesionych przez obrońców

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 27 marca 2019 r., sygn. akt II AKa (...)

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 9 marca 2017 r., sygn. akt II K (...),

1. oddala obie kasacje jako oczywiście bezzasadne,

2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. B. W. (Kancelaria Adwokacka w R.) - obrońcy z urzędu skazanego J. S. kwotę 1476 zł (tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć), w tym 23 % VAT za sporządzenie kasacji i udział w postępowaniu przed Sądem Najwyższym,

3. zasądza od skazanego na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania kasacyjnego,

4. zarządza zwrot kwoty 750 zł (siedemset pięćdziesiąt) tytułem nadpłaconej opłaty wniesionej przez skazanego od kasacji.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 9 marca 2017 r., sygn. II K (...) m.in. J. S. został uznany za winnego popełnienia przestępstw określonych w: art. 258§1 k.k. – dwukrotnie w zw. z art. 31§2 k.k., art. 286§1 k.k. i art. 270§1 k.k. oraz art. 271§1 i 3 k.k. w zw. z art. 65§1 k.k. i art. 31§2 k.k., art. 291§1 k.k. w zw. z art. 31§2 k.k., art. 270§1 k.k. w zw. z art. 31§2 k.k. i za ich popełnienie skazany został na karę łączną 3 lat pozbawienia wolności.

Wyrok ten został zaskarżony apelacjami: prokuratora, obrońców oskarżonych, w tym również oskarżonego J. S. oraz pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 27 marca 2019 r., sygn. akt II AKa (...) utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w zakresie dotyczącym J. S., natomiast dokonał jego zmiany odnośnie do pozostałych oskarżonych, na których rzecz zostały wniesione środki zaskarżenia.

Od tego wyroku obrońcy z urzędu oraz z wyboru skazanego J. S. wnieśli kasacje.

Prokurator wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje zostały oddalone jako oczywiście bezzasadne i z tego względu na podstawie art. 535 § 3 k.p.k. odstąpiono od sporządzenia pisemnego uzasadnienia tego rozstrzygnięcia, a powody takiej oceny obu kasacji zostały przedstawione stronom i obrońcom skazanego w ustnym uzasadnieniu. Tym niemniej, Sąd Najwyższy uznał za stosowne, ze względów procesowych, przedstawienie w formie pisemnej rozważań, które prowadził na przedpolu analizy zasadności zarzutów kasacji, co do zaistnienia w tej sprawie względnej przyczyny odwoławczej polegającej na przeprowadzeniu przez Sąd pierwszej instancji czynności procesowej - rozprawy, a w jej trakcie, na kilkudziesięciu terminach rozprawy, znacznej części postępowania dowodowego, bez udziału obrońcy, przy istnieniu przypadku tzw. obrony obligatoryjnej (art. 79 § 3 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k.). Wskazane uchybienie nie zostało dostrzeżone przez Sąd pierwszej instancji

przed zamknięciem przewodu sądowego i wyznaczony został termin ogłoszenia wyroku. Przed wydaniem wyroku Sąd pierwszej instancji wznowił przewód sądowy w celu kontynuowania postępowania dowodowego. Na kolejnym terminie rozprawy, z uwagi na znaczny upływu czasu od zakończenia postępowania dowodowego, Sąd postanowił prowadzić postępowanie jurysdykcyjne od początku. Nadto po sygnalizacji zaistnienia w postępowaniu toczącym się przed tym sądem, uchybienia w postaci braku udziału obrońcy oskarżonego J. S. w rozprawie, w której ten udział był obowiązkowy, Sąd postanowił, za zgodą stron procesu oraz obrońców oskarżonych, w tym również oskarżonego J. S. i jego obrońcy, przeprowadzić postępowanie w zakresie dowodów osobowych, w części dotkniętej wskazanym uchybieniem, w formie odczytania wyjaśnień oskarżonych i ujawnienia pozostałych dowodów osobowych, mających znaczenie dla ukształtowania zakresu odpowiedzialności tego oskarżonego. W tak określonym zakresie postępowania dowodowe zostało przeprowadzone na trzech terminach rozprawy, w której brał udział obrońca oskarżonego J. S..

Dokonując oceny prawnej czynności procesowych dokonanych przez Sąd pierwszej instancji, Sąd Najwyższy miał na uwadze interpretację pojęcia „brania udziału” przez obrońcę w czynnościach, w sytuacji istnienia tzw. obrony obligatoryjnej (art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.), prezentowaną w orzecznictwie Sądu Najwyższego, koncentrującą się na realnym zapewnieniu oskarżonemu prawa do obrony w aspekcie materialnym (por. wyrok SN z 15 stycznia 2008 r. V KK 190/97, OSNKW 2008/2, poz. 190; wyrok SN z 19 maja 2010 r., V KK 122/09). Sąd Najwyższy rozważył również poglądy prezentowane w judykaturze oraz doktrynie prawa karnego procesowego odnośnie do możliwości konwalidacji wadliwych czynności procesowych, w tym konwalidacji wadliwej rozprawy jako sekwencji czynności procesowych dokonanych bez udziału obrońcy w przypadku tzw. obrony obligatoryjnej (por. uchwała SN z 27.02.2001, I KZP 48/00, OSNKW 2001/5-6, poz. 42, wyrok SN z 21.11.2001, III KKN 81/01, OSNKW 2002/5-6, poz. 43, wyrok SN z 13.05.2002 r., II KK 173/02, postanowienie SN z 10.04.2014 r., III KK 448/13, D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2020, teza 98 do art. 439; B. Janusz- Pohl [w:] J. Skorupka [red.], System Prawa Karnego

Procesowego. Tom VIII. Dowody, cz. 1, S. Steinborn – Konwalidacja wadliwej rozprawy oraz częściowe uchylenie wyroku w świetle bezwzględnych przyczyn odwoławczych z art. 439 § 1 k.p.k. [na marginesie wyroku SN z 21.11. 2001 r., III KN 81/01, Pal. 2003, nr.5-6, s. 80 -81]).

Prowadząc te rozważania uwzględniono również takie okoliczności jak: 1. prowadzenie w tej sprawie postępowania sądowego od początku,

2. dokonanie przez Sąd pierwszej instancji czynności procesowych o charakterze dowodowym w formie dopuszczalnej w prawie procesowym (art. 392 § 1 k.p.k. w zw. z art. 394 § 1 k.p.k.), za zgodą stron i ich obrońców, w tym skazanego J. S. i jego obrońcy, który brał udział w ponownej rozprawie,

3. niepodniesienie w apelacjach, jak też kasacjach stron zarzutów dotyczących sposobu konwalidacji czynności procesowych w płaszczyźnie art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.,

4. rysującą się, w sytuacji ewentualnego uchylenia również wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, zasadność prowadzenia ponownego postępowania dowodowego z odstępstwem od zasady bezpośredniości, a więc w formie odczytania bądź ujawnienia dowodów o charakterze osobowym, których bezpośrednie przeprowadzenie w okolicznościach tej sprawy wydaje się nie być konieczne.

Analiza wszystkich przedstawionych argumentów doprowadziła Sąd Najwyższy do stwierdzenia, że w tej sprawie, w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji nie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza wskazana w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. - w postaci braku udziału obrońcy w czynnościach, w których ten udział był obowiązkowy.

Z tych względów postanowiono jak na wstępie.